

ALAVIITE

Pannaan leipään puolet petäjäistä

Olen runsaan viikon puhelinkeskustelujen, sähköpostikirjeenvaihdon, parin- sadan sivun dokumentti- ja artikkelimäärän jälkeen pakotettu toteamaan: kunnallispoliittista farssia on mahdotonta kirjoittaa. He tekevät sen itse.

Sillä miten muuten olisi selitettävissä se, että talouden romahdus putosi Kajaanin kaupungin valtaapitävien niskaan yhtä äkisti ja yllättävästi kuin taivas Asterixin ja Obelixin päähän (jos se olisi todella pudonnut).

Eivätkö kaupungin johtajat, kaupunginhallitus, kaupunginvaltuusto nähneet mitään vaaran merkkejä aikaisemmin?

Toukokuussa 2004 tapahtui keväinen herääminen: tehtiin säästösuunnitelma vai sanoisiko budjettikoreografia ("seuraavista askelluksista sovittiin").

Siinä säästökohteet jaettiin lakisääteisiin ja vapaaehtoiisiin.

Vapaaehtoisia olivat teatteri, taidemuseo ja kulttuurihistoriallinen museo.

Lakisääteinen oli ikään kuin laillinen vaimo ja vapaaehtoinen salarakas, jolle silloin tällöin sopi sujauttaa seteli sukkaan. Lakisääteinen kun voi nostaa prosessin, ja kuinka siinä sivistystoimen silloin käy?

Paikallisissa lehdissä ei liene syyttä suotta todettu, että "ongelmana on se, että piittaamaton taloudenhoito on aikaisempina vuosina kasvattanut sellaisen alijäämätaakan, että siitä selviäminen on tuskallisen vaikeaa".

Kun kauhun tasapaino on täydesti todettu, alkaa hirvittävä improvisointi: Teatteri pitää yhtiöittää ja päädytään lailliseen teloitukseen. Erotetaan kymmenen henkeä teatterista, kolme taidemuseosta, lomautetaan kaikki kuudeksi kuukaudeksi ja odotetaan, että käsillä olisi tavallinen kaupunginteatteri.

Ja kuka on syyllinen? Ei suinkaan virkamies tai kunnallinen luottamushenkilö.

Syntipukki oli sateenkaarihallitus, sitten sairaalakuntayhtymä ja nyt maakunnallinen itsehallinto. Onko tuhlattu koulujen aterioissa? Pois ilmaiset välipalat!

Teatterissa ei ole nostettu lipun hintaa. Tienestitasolla teatteri onkin äkkiä maan huonoin.

Nyt kun valtio eli valtiovarainministeriön sivistysvaliokunta on tullut vastaan ja ehdottaa eduskunnalle kirjastoille menevän osuuden siirtämistä normaalin budjetin puolelle ja jäljelle jäävän rahan jakamista sivistystoimelle ja urheilulle, sopii odottaa, etteivät Kajaanin kunnallismiehet ja naiset jää lepäämään muitten hankkimilla laakereilla.

Heillä on nyt tilaisuus osoittaa asiassa pontevuutensa niin kuin kulttuuriministeri **Tanja Karpelalla** vastaavasti tahtonsa taistella taiteen puolesta.

Totta kai Kajaaninkin kunnallishallinnossa on täysipäisiä ihmisiä, mutta yllättävä loivaliikkeisyys on silti ollut koko tämän prosessin aikana leimaa-antava.

Onko sittenkin ollut niin, että Kajaanissa, jossa teatteria toki välillä on hellittykin, ei kulttuurin koeta kuuluvan ihmisen perustarpeisiin.

Otan esimerkeiksi kolme eurooppalaista kaupunkia. Ne kaikki sijaitsevat suurilla työttömyysalueilla, teollisuus on niistä osin kokonaan kadonnut, mahdollisuudet näyttivät rajatuilta. Nämä kaupungit ovat Lille ja Lens Ranskassa ja Bilbao Espanjan baskialueella.

Lillessä kaupungin sivistystoimi lähti liikkeelle todella innovatiivisesti. Pariisin suurista museoista hankittiin taidearteita ("kaikki muut saatiin paitsi Mona Lisa")

näyttelyihin. Yleisömenestys oli valtava. Kaupungin sinfoniaorkesteri, jonka johtaja ja kaupunginorkesterin perustaja **Jean-Claude Casadesus** on etevimpiä ranskalaisia orkesterinjohtajia, antoi konsertteja kaikkialla: työpaikoilla, tavarataloissa, väliaikaistiloissa. Eikä orkesteri suinkaan soittanut mitä tahansa musiikkia, vaan parasta.

Äkkiä lilleläiset tajusivat olevansa tärkeitä ihmisiä.

Nyt on Louvren museo vastikään päättänyt siirtää 600 teosta Lensiin, pieneen pohjoisranskalaiseen kaupunkiin, jonka maamerkkejä ovat olleet suljetut hiilikaivokset ja korkea työttömyys. Henkeä on pitänyt korkealla oma menestynyt jalkapallojoukkue. Lensilaiset keräsivät 8 000 nimeä vetoomukseensa saadakseen museonsa.

Kun baskikaupunkiin Bilbaon suunniteltiin rakennettavaksi Guggenheimin museon sivumuseota, suunnitelmaa pidettiin hulluna ja baskialueen hallituksen investointeja turhina. Miksi ei investoitu uusiin teollisuuslaitoksiin, houkuteltu kaupunkiin raharikkaita? Kaupunki oli kuulunut niihin, joista mieluummin lähdettiin pois.

Nyt bilbaolainen rakastaa kaupunkiaan. Museo on muuttanut sen hänen omaksi kaupungikseen.

Ajan liberalistinen henki on jo vahingoittanut pahasti suomalaisia. Ei vain muuttotappioseuduilla. Henkisyys, taide, iloitseminen kauniista ja järkyttävästä koetaan paljolti turhaksi ja hyödyttömäksi. Yhteisyys on ollut kadoksissa.

Kajaanin teatterin tapaus on tuonut yhteisyyden meille takaisin.

OUTI NYYTÄJÄ HELSINGIN.SANOMAT@SANOMA.FI KIRJOITTAJA ON
DRAMATURGI JA HELSINGIN SANOMIEN KOLUMNISTI.

Helsingin Sanomat
hs.kulttuuri@sanoma.fi